

## **Mens als middelpunt? Een artikel van Joost Rosaelaers uit: Mijn God**

### **Mens word je pas binnen een groter geheel**

*Wij beseffen en aanvaarden dat wij de rust niet vinden in de zekerheid van wat wij belijden, maar in verwondering over wat ons toevallig en geschonken wordt; dat wij onze bestemming niet vinden in onverschilligheid en hebzucht, maar in wakkerheid en verbondenheid met al wat leeft; dat ons bestaan niet voltooid wordt door wie we zijn en wat we hebben, maar door wat oneindig groter is dan wij kunnen bevatten.*

De Remonstrantse geloofsbelijdenis uit 2006 begint bij de mens. Dat is een radicaal gegeven, want belijdenissen spreken doorgaans eerst over God, vervolgens over Christus en tenslotte via de Geest over de mens. Remonstranten draaien het om. Geloof begint bij jou, was de leuze van de befaamde remonstrantse campagne uit 2014. Remonstranten nemen de mens zeer serieus. Maar de mens is niet de maat der dingen! Het begint bij de mens, maar de mens kan het niet alleen. Wij vinden onze bestemming in verbondenheid met al wat leeft.

### **Wie is de mens?**

De belijdenis uit 2006 is voor mij een grote bron van inspiratie. Ik heb de tekst altijd bij de hand op mijn telefoon. Als iemand mij vraagt waar remonstranten voor staan, dan lees ik de openingszinnen uit de belijdenis voor. Het voedt mijn geloven en denken. Het is een startpunt voor wezenlijke gesprekken, in de kerk en daarbuiten. Ik was nauw betrokken bij gesprekken met liberale politici over een mogelijke wet *Voltooid Leven*. Ik ben zeker geen tegenstander van de verruiming van de huidige euthanasiewet, maar ik daag de samenleving en politiek graag uit om dergelijke ingrijpende besluiten te nemen vanuit een bepaalde mensvisie. Dat begint bij de vraag: wie is de mens? De openingszinnen van de belijdenis bieden een antwoord. Zij verdiepen ons mensbeeld. We staan niet op onszelf. We leven pas echt vanuit verwondering en verbondenheid. Dat geldt met name voor fundamentele vragen over leven en dood.

### **Grotere geheel voltooit je bestaan**

De mensvisie uit de belijdenis biedt een noodzakelijk tegenwicht tegen het doorgeschoten individualisme in de westerse wereld. Om het clichématig te stellen: het geloof dat het leven maakbaar is en dat eenieder verantwoordelijk is voor zijn eigen geluk. Dit mensbeeld sprong als het ware in het gat dat door de secularisatie ontstond. De mens werd bevrijd van dikwijls als paternaliserend ervaren kerken. Eindelijk kon je jezelf zijn! Dat is een groot goed. Maar naar mijn gevoel schiet het door. Voor je het weet ben je alleen nog maar bezig met je eigen succes. Je eigen verhaal. En zoals God terecht zegt in het scheppingsverhaal: het is niet goed dat de mens alleen is. Je schrijft je eigen verhaal niet in je eentje. Je leeft pas op dankzij verbindingen met anderen. Als je je opgenomen weet in een groter geheel.

Ik groeide op in Frankrijk en leerde op school het belang van het transcendent, het grotere dan ik. Dat kan godsdienst zijn. Maar je kunt het ook invullen met bijvoorbeeld de waarden van de Verlichting, zoals Macron dat regelmatig doet in toespraken. De opening van de Olympische Spelen in Parijs was daar een weerslag van, gericht op verbondenheid, de polarisatie voorbij. Dat werd breed meegevoeld en gewaardeerd. We worden met andere woorden niet voltooid door wie we zijn. Het grotere geheel voltooit mijn bestaan. In mijn eentje ben ik er niet.

### **Platland**

Wat is dan dat grotere verhaal dat mijn menszijn bepaalt?

Ik denk dat dat een van de grote vragen is van onze tijd. We leven in platland, de mens heeft de afgelopen decennia alles afgeschafte dat groter is dan het ik. Godsdienst, zuilen, politieke ideologieën. Er waait een (wat mij betreft) doorgeschoten geïndividualiseerde geest. Daar staat de mens anno 2024 in Nederland, alleen op zijn eigen planeet, net als de Kleine Prins aan het begin van het prachtige boek van Antoine de Saint Exupéry. Hij verlaat zijn planeet, want hij beseft dat er maar één ding is dat leven de moeite waard maakt, en dat is dat je een band hebt met anderen.

### **Broederschap**

Remonstranten bieden mij twee grotere gehelen die mijn mens-zijn bepalen, versterken en verrijken. Allereerst, de broederschap die wij met elkaar vormen. Om historische redenen heten wij al eeuwenlang de Remonstrantse Broederschap. Het is natuurlijk veel te mannelijk als term maar ik heb er nog geen beter alternatief voor gevonden. En waar het naar verwijst is het meest genderneutrale ideaal dat er is. De notie broederschap spreekt tot mijn verbeelding. Het werd op mijn Franse scholen onderwezen als de derde pilaar van de trits van de verlichting, vrijheid-gelijkheid-broederschap. Er zit een opbouw in de trits: het begint bij vrijheid. Maar vrijheid op zich stelt weinig voor. Vrijheid wordt pas van betekenis als het leidt tot broederschap. Van vrij zijn in je eentje op je eigen planeet word je op den duur eenzaam. In een broederschap deel je iets met de ander. Je bent geen vrienden van elkaar maar je hebt wel eenzelfde basis. Daardoor voel je je verwant. Die broederschap bepaalt jouw identiteit. Je voelt je erin geborgen. Het maakt je trots. De verhalen uit die broederschap geven zin aan jouw bestaan. Ik zou Nederland wat meer broederschap gunnen. Er is zoveel onvrede en wantrouwen. Ligt dat niet ten grondslag aan het gebrek aan verbondenheid: het gevoel niet te worden gezien (door de overheid en politiek) er niet toe te doen? Het gevoel dat je er alleen voor staat en dat er geen waardering voor jou is? Wij vinden onze bestemming immers niet in onverschilligheid.

### **Hand die mij opvangt**

Het tweede grotere geheel dat remonstranten mij aanreiken is God, van wie in de belijdenis uit 2006 gezegd wordt dat Hij de grond van mijn bestaan is. Het is geen koude grond. Integendeel, ik zie het als een hand die mij opvangt als ik dreig te vallen. Een grond die mij door alles heen draagt. Waar ik op kan bouwen. Ik hoef mijzelf niet te maken want ik ben er al. Dat geeft mij een ongelofelijk basisvertrouwen. Het roept mij op om niet zelfgenoegzaam te zijn. Want ieder mens is geliefd. Wij worden allen gedragen door een dragende grond.

Laten we er daarom voor zorgen dat de ander niet onderuitgaat!

Wie is de mens? Een onvoorwaardelijk geliefd wezen dat ervaart uit verbondenheid met al wat leeft te zijn. Want ieder mens is geliefd. Wij worden allen gedragen door een dragende grond. Laten we er daarom voor zorgen dat de ander niet onderuitgaat! Wie is de mens?

Een onvoorwaardelijk geliefd wezen dat ervaart uit verbondenheid met al wat leeft.

Joost Röselaers is predikant in de remonstrantse gemeenten Naarden-Bussum en Oosterbeek en in de Waalse kerk in Amsterdam

Vragen:

1. Ben je het eens met de stelling dat de mens alles heeft afgeschaft wat groter is dan zijn ego, waardoor we nu in 'platland' leven?
2. Vind je ook dat wij doorschieten in het gevoel dat het leven maakbaar is en ieder verantwoordelijk is voor zijn eigen geluk, zodat we alleen nog maar bezig zijn met eigen succes, je eigen verhaal.
3. Onderschrijf je de stelling dat vrijheid slechts van betekenis is, als het leidt tot 'broederschap'?
4. Wat spreekt jou het meest aan in dit artikel?